

DE LAATSTE DAG

Hedorn, Vroegwinter 532

De lucht smaakte naar verbrand vlees. Hoestend probeerde ik de vlammen door te komen, een hand tegen mijn mond, de andere als een mislukte reddingsboei voor me uitgestoken. Soms raakten mijn vingertoppen iets aan en dan vloekte ik in een dialect dat niemand kende. Het gegil geselde mijn trommelvliezen en sneed door mijn ziel, maar hoe hard ik ook door het brandende huis rende, ik kwam nooit dichterbij. Tot mijn vingers ineens in vlees grepen, gloeiendheet smeulend vlees, en ik het vel onder mijn hand los voelde laten, als de huid van een geroosterde kippenbout –

Op dat punt aangekomen in de nachtmerrie van mijn verwrongen herinnering, werd ik wakker. Ik baadde in het zweet en als iemand op dat moment bij me was geweest om het me te vragen, zou ik hebben gezegd dat ik een brandlucht rook. Die rook ik écht. Zo sterk is de deceptie van de geest, en notoire dronkaards zoals ik krijgen geregeld de volle laag van de dingen die ze zo krampachtig proberen te vergeten. Ik hapte naar adem, sloeg de dekens van me af, verwelkomde de bittere kou die in mijn huis hing.

Waar was ik? Geen idee.

Ik reikte opzij. Het ontging me niet dat ik ongeveer om me heen tastte zoals in de droom (zoals ik ooit in het echt had gedaan) maar dat hield me niet tegen. Mijn wijsvinger gleed over iets glads. Ik greep ernaar. Hoorde het geluid van glas dat over een houten vloer rolde. Greep opnieuw. Eindelijk kreeg ik grip. De hals van de fles voelde vertrouwder aan dan mijn geslacht en soms waren de flessen zelfs warmer. Nu was deze fles koud. Met een duim probeerde ik de kurk eraf te wippen, om erachter te komen dat die er al af was. Het gewicht vertelde me dat er nog minstens een kwart over was van de oorspronkelijke inhoud. Ik dronk. De drank brandde even in mijn keel. Toen ik losliet, viel de fles op de smoezelige deken en donderde ik mijn bed uit. De wereld werd zwart en dit keer droomde ik niet.

~

Later die dag ontwaakte ik opnieuw. Middaglicht stroomde de kamer in langs het gordijn dat niet meer dicht kon, omdat ik het ding half van de roede had getrokken toen ik een tijdje terug was gestruikeld en dacht dat de lap stof mijn gewicht kon houden. Hoewel er weinig van mijn gewicht over was, was het nog steeds te veel gebleken. Knipperend tegen het middaglicht dat in

paarsoranje kleuren door het raam binnendrong, ging ik rechtop zitten. Ik tilde mijn arm op, rook aan mijn oksel en trok mijn neus op. Ik stonk. Maar niet erg genoeg om geweerd te worden.

Het drong niet tot me door dat mijn benen en armen trilden, of dat ik al vijf dagen dezelfde kleding droeg. Er drong weinig tot me door in die tijd. Sloffend werkte ik me een weg door mijn slaapkamer heen, zonder me te herinneren hoe ik daar was gekomen. Het enige wat ik nog wist, was dat ik even wakker was geworden om de fles whisky leeg te drinken, waarna de slaap me weer troostend had gesust. Slapen was goed. Eeuwig slapen zou nog beter zijn. Mits dat dan zonder nachtmerries kwam.

Onderweg naar beneden hield ik met twee handen de trapleuning vast. De wereld wiebelde een beetje. Ik wierp een blik naar beneden. Laarzen nog aan, broek aan met een donkerbruine kleur (daarop zag je de vlekken niet zo goed), slobbertrui die vroeger niet had geslobberd. Prima. Na een blik op de kapstok nam ik mijn stijve wollen jas, schoof die om me heen als een comfortabele oude deken en trok de deur open. De kille middaglucht beet in mijn ongeschoren wangen. Een hoest kriebelde in mijn keel. De deur trok ik achter me dicht, zonder me te bekommeren om het slot. Het huis was nagenoeg onvindbaar, de kans was klein dat iemand erheen ging. En iets te stelen had ik niet.

~

Waarom Jaak, de waard, ooit had bedacht om zijn kroeg *De Dansende Dame* te noemen, ontging iedereen behalve mij. Ik begreep hem beter dan hij dacht. Achter de toog hing een portret van een rondborstige vrouw met prachtige pretlichtjes in haar ogen en een glanzend kaal hoofd. Het was het enige portret dat Jaak van haar had. Dat was zijn vrouw, al heel wat jaren dood, maar toen ze nog leefde had ze menig avond opgefleurd door midden in de gelagkamer te dansen. Ik begreep Jaak, want ik kende zijn pijn.

De kruk probeerde weg te komen onder mijn handen, maar ik hield hem in bedwang en ging erop zitten. Elleboog stevig in de hoek tegen de muur, muntstuk tussen de vingers van mijn hand. Jaaks glimlach bleef op zijn gezicht liggen, maar de warmte had plaatsgemaakt voor bezorgdheid. Zo keek hij vaak, de laatste tijd.

Het was druk. Laat op de middag, de werkdag zat erop, werklui uit de buurt kwamen eten en drinken. De meesten bleven slechts even. Het geroezemoes van de gasten in de rest van de kleine, warme ruimte kreeg ik slechts vagelijk mee. Het enige doel voor mij was een nieuwe leegte. Meer vroeg ik niet. Verdoving.

‘Aaron,’ begroette Jaak me.

Zwijgend schoof ik het muntstuk naar hem toe. Hij keek ernaar, zonder een vinger uit te steken, druk bezig met het afdrogen van een glas. De doek die hij daarvoor gebruikte was schoon en spierwit. Dit mocht dan wel een kroeg in een verrotte buurt zijn, de waard was niet verrot en hij hield van schone spullen. Dat hij de stank van de gelagkamer kon weerstaan, had mij altijd verbaasd.

‘Ken je nie beter naar huis gaan?’ vroeg hij zacht.

‘Ik betaal.’

Hij zuchtte, draaide zich om en plaatste het glas op het rek achter de toog.

Voor het eerst in weken wierp ik een blik om me heen. Er waren tafeltjes bij de ramen waar breedgeschouderde mannen en spitse vrouwen met vermoeide gezichten eten naar binnen werkten. Hutspot. Jaak had iedere dag één gewone maaltijd en één soort soep. De gerechten varieerden, maar hij zou nooit twee verschillende gerechten aanbieden. Dat was makkelijker, vond hij, en niemand klaagde. Wie geen hutspot lustte, at soep met brood.

Ik herkende de bakker, een magere vrouw met blond piekhaar; de wolspinner, een gezette man met soepele vingers; een van de timmerlui, die net zijn hand op de tafel sloeg en in lachen uitbarstte om iets wat een ander had gezegd. De tafels waren allemaal bezet, vooral met figuren die ik niet kende.

Ertussenin stonden mannen en vrouwen met een glas in hun hand, doorgaans overwegend vrolijk. Aan de toog hingen veelal trieste gevallen zoals ik. Oud, zo krakkemikkig als oude afgedankte regentonnen, onderdak biedend aan vuil en verdriet. Ongeveer vijftig gasten had Jaak op dat moment. Zijn oude hulp, Rene, stiefelde overal tussendoor met een dienblad vol glazen.

‘Gruutesoep vandaag,’ merkte Jaak op.

Ik keek hem suf aan met ogen die niet helemaal open wilden blijven. Gruunte ... groente. Groentesoep. Het kostte me moeite hem te verstaan, niet om hoe hij sprak, maar vanwege mijn weigerende gehoor. Alle geluiden kwamen tegelijk op me af, alsof de filters verdwenen waren die er normaal voor zorgen dat je je op één geluid kunt concentreren.

‘Soep?’ vroeg ik, om te ontdekken dat hij al een bord voor mijn neus zette. De geur kringelde mijn neus in. Het rook vers, met een vleugje peterselie. Stukjes wortel dreven rond tussen gesneden boontjes en kool. Het was onmogelijk me te herinneren wanneer ik voor het laatst iets had gegeten.

‘Van-t huis.’

Desondanks legde ik mijn muntstuk op de toog. Zodra Jaak door de klapdeurtjes de keuken in liep, gleed ik van mijn kruk af en baande me een weg richting de deur. Ellebogen, ruggen en bierbuiken stootten tegen me aan en vormden obstakels op weg

naar buiten. Dat ík degene was die tegen de anderen aan botste, kwam nooit in me op. Ik worstelde mezelf de kroeg uit, de straat op. Besepte tot mijn schrik dat het donker was geworden.

Hoe lang had ik op de kruk gezeten? Was ik er in slaap gevallen? Waarschijnlijk. Met mijn hoofd op mijn hand, om wakker te schrikken op zoek naar m'n glas – en dan soep te ontdekken waar een gevulde kroes hoorde te staan, op zijn minst. Zelfs gudeo was prima, of dan minimaal bier. Nee, Jaak vond het nodig me als een kind te behandelen.

Even flitste een herinnering door me heen. Ik had omgekeken, toen ik mijn hand op de deurklink legde. Jaak was bij mijn plekje aan de toeg verschenen. Zijn blik vond de mijne. De teleurstelling in zijn kalme ogen kon ik zelfs aan de andere kant van de gelagkamer herkennen. Hij wenkte me. Ik negeerde hem.

De wandeling naar huis duurde enkele minuten in echte tijd en enkele uren in de tijd die mijn geest me voorhield. Muren boden me steun. Ratten ontweken me als ze me zagen. Of de ratten echt waren, wist ik niet. De grens tussen hallucinatie en realiteit overschreed ik wel vaker. Thuis stak ik de sleutel in het slot, trachtte die twee keer rond te draaien, herinnerde me dat ik de boel niet op slot had gedaan, opende de deur. Struikelde en viel plat op de grond in de hal.

~

Even later lag ik op bed, met een fles oude wijn – die stonk zoals wijn niet hoort te ruiken – en uitzicht op de maan die door mijn onbedekte slaapkamerraam naar binnen scheen. Het gordijn lag nu in een hoop verfrommeld op de grond. Ik had me er weer aan vastgegrepen toen ik zojuist duizelig om mijn bed heen wilde lopen.

Voor de verandering had ik mijn kleding uitgedaan en mezelf getrakteerd op een schoon nachthemd. Het laatste schone kledingstuk in huis, misschien wel. Zo zat ik tegen de muur aan, kussen in mijn rug, fles in de hand, te staren naar de buitenlucht. Rooksliertjes uit schoorstenen kriebelden door mijn uitzicht. De kou nestelde zich in mijn botten. Al dagen had ik geen kachel of hard meer aan gehad.

Wijn werd van druivensap gemaakt. Deze wijn van druivensap en nog iets, maar ik kon bij Ya'an niet meer weten wat het andere ingrediënt was. Appel? Peer? Kots? Kon allemaal. Mijn lippen sloten zich om de fles als om de borst van een wulpse vrouw, maar verder dan die vergelijking zou ik voorlopig niet komen. Ik kon 'm al jaren niet meer omhoog krijgen. Dat vond ik prima. Mezelf terugvinden na een lange nacht in de armen van een vrouw die ik niet kende was wel het laatste waaraan ik behoefte had. Ik had

dat ooit geprobeerd, en de dag daarna had ik niet met een fles, maar herhaaldelijk met een scheermes in mijn hand gestaan. En niet om mezelf te scheren. Zoveel haar zit er niet op mijn polsen. Waarom ik het destijds niet had gedaan, wist ik niet.

Met de ranzige stank van de smerige drank in mijn neus en de bittere smaak van zelfhaat in mijn mond, nam ik het besluit dat dit mijn laatste dag werd. Hoe dan ook. Ik groette het raam door mijn fles even omhoog te steken. 'Ben er klaar mee,' vertrouwde ik mijn raam toe. Dat zweeg. Ramen zijn zeer goede gespreks-genoten, ze onderbreken je nooit.

In twee hijsen dronk ik de fles leeg, smiet hem op het voeteneind, rolde mezelf op en trok de deken over me heen.

Pas in de ochtend zou ik ontwaken, met een kater alsof iemand een hamer op mijn hoofd had laten stuiten en het geritsel van muizen in mijn oren.

Het duurde even voordat ik besepte dat het geen muizen waren die ritselden, maar een of andere kerel die het hout van mijn voordeur aan een krachtmeting onderwierp.

'Koninklijke Garde! Doe de deur open!'

Het werd inderdaad mijn laatste dag, en ironisch genoeg had ik dat aan de Garde te danken.